

Signalizácia v ochrane rastlín – 7/2023

Stonkové krytonosy na repke

Prvé nálety krytonosa štvorzubého do porastov repky prebehli už počas oteplenia v 8. týždni. Následné ochladenie ich aktivitu zastavilo. Oteplenie v 10. týždni dáva predpoklad hromadného preletu, preto je ošetrovanie aktuálne. Pribudli prípravky zo skupiny neonikotinoïdov a niekoľkým pyretroidom skončila doba autorizácie.

Krytonos štvorzubý (*Ceutorhynchus quadridens*) je menší ako repkový, 2,5 - 3,5 mm, na krovkách pri štítku má bielu škvrnu. Larvy dorastajú do 4 - 5 mm. Jeho škodlivosť je menšia, samičky kladú vajíčka do listových stopiek alebo okolia žiliek listov. Larvy sa živia v strednej žilke listu, listovej stopke a neskôr v byliach. Rastliny sú oslabené.

Krytonos repkový (*Ceutorhynchus napi*) nalieta do porastov pri teplotách 10-12°C, zatiaľ sa neobjavil. Kritické číslo 1 ks na 40 rastlín je pre krytonosa repkového, pre krytonosa štvorzubého je kritické číslo 4-6 chrobákov za 3 dni v Mörického miske alebo 2 chrobáky priemerne za 3 dni na jeden lepový pás. Chrobáky po prelete do porastov repky ešte asi dva týždne žerú a pária sa, potom začnú samičky klásť vajíčka. Na ošetrovanie teda zostáva pomerne dlhé obdobie, netreba sa unáhliť, radšej vyčkat' na dosiahnutie kritického čísla. Pripomínam, že krytonos repkový je väčší, imága dosahujú veľkosť 3-4 mm. Po naletení na porast, počas úživného žeru, vyžierajú imága do listov a stoniek malé otvory a následne kladú samičky vajíčka do hornej časti stoniek. Vyliahnuté larvy vyžierajú stržeň stonky smerom dolu. Vyvinuté larvy veľkosti 6-8 mm, opúšťajú stonku nad zemou a kuklia sa v pôde. Oslabené stonky sa lámu.

Medzi bioracionálne prípravky na báze neonikotinoïdov acetamiprid **Mospilan 20 SP** (1x), **Yoroi** (1x) – zneškodnenie, uskladnenie a použitie povolené do 17.4.2024, **Gazelle** (1x) a **Carnadine**. Nové sú prípravky **Alphamiprid 20 SP** (1x) a **Roslix** (2x). Acetamiprid je systémový insekticíd, ktorý pôsobí ako neurotoxikant (blokáda nikotínového ACh receptoru v postsynaptickej membráne). Účinná látka thiacloprid patrí do skupiny chloronicotinylov. Pôsobí ako kontaktný a požerový jed, má systémový účinok spočívajúci v narušení prenosu impulzov vo vnútri nervového systému hmyzu. Mechanizmus je podobný ako u acetylcholinesterázy, avšak thiacloprid je pomaly aktivovaný. Jeho trvalé pôsobenie vedie k celkovej disfunkcii nervového systému a následne k usmrteniu. Prípravok je účinný predovšetkým proti cicavému hmyzu, ale tiež i proti žravým škodcom. Rastlinami je veľmi dobre znášaný.

Veľkú skupinu insekticídov tvoria pyretroidy. Na zabránenie vzniku rezistencie pyretroidy neaplikujte viac ako 2x za sebou počas sezóny ! Pyretroidy sú etofenprox **Trebon 30 EC** (max.1x za vegetáciu), **Trebon OSR** (max.2x za vegetáciu) **Magma** a **Dacor** (2x). Účinná látka etofenprox patrí k pyretroidom a má tak ako väčšina pyretroidov neurotoxický účinok - vyvolávanie dlhodobých nervových impulzov. U hmyzu vedie tento vplyv k pretrvávajúcej excitácii, vyčerpaniu a následnej smrti. Tento efekt nastáva veľmi rýchlo (knock-down effect). Etofenprox tiež vykazuje nižšiu metabolickú rezistenciu než väčšina ostatných pyretroidov (nižší rezistenčný faktor), a preto je použiteľný i na hubenie rezistentných populácií blyskáčika repkového. Prípravky účinkujú aj pri nízkych teplotách,

ktoré sa pravidelne vyskytujú skoro na jar.

Ďalšie pyretróidy sú deltamethrin **Decis Forte** (3x), **Decis EW 50** (2x) alebo **Delta EW 50**, **Decis Protech** (2x), **Delcaps 050 CS** a **Deltop 050 CS** (1x len krytonos štvorzubý), **Poleci**, **Decision**, **Desha 2,5 EC** a **Dinastia Forte** (3x). Pyretróid cypermethrin je v prípravku **Sweep** (2x), **Cyperkill Max** (2x), **Rafan Max** (2x), **Cythrín Max** (2x), **RWA Protector Max** (2x) a **Supersect Max** (2x). Ďalšie pyretróidy sú lambda-cyhalothrin **Karate Zeon 5 CS** alebo **Kaiso Sorbie** (1x) a gamma-cyhalothrin **Nexide** (2x) alebo **Rapid** (2x). Pyretróidy sú kontaktné prípravky a aj keď sú zaradené ako Vč3 – prípravok pre včely s prijateľným rizikom pri dodržaní dávky a koncentrácie, platí zásada: **Aplikujte v mimoletovom čase včiel!**

V Topoľčanoch, 6.3.2023

Ing. Alena Škuciová
ÚKSÚP – OKOR Topoľčany